

PRVNÍ POMOC

ZÁSADY poskytování první pomoci:

- **cílem je** záchrana života raněných při úrazech, vážném onemocnění a hromadném neštěstí,
- **je nutno** ji poskytnout okamžitě,
- **nesmí dojít** k poškození zdraví postiženého,
- **provádí se** do příjezdu záchranné služby,
- **je povinností** každého občana, pokud tím neohrozí vlastní život.

ZÁKLADNÍ ÚKONY PRVNÍ POMOCI:

1. **Vyproštění postiženého**
2. **Polohování postiženého** - protišoková poloha, stabilizovaná poloha
3. **Uvolnění dýchacích cest**
4. **Umělé dýchání z úst do úst nebo z úst do nosu**
5. **Zevní srdeční masáž**
6. **Improvizovaná zástava krvácení**
7. **Přivolání zdravotnické pomoci**
8. **Zhodnocení zdravotního stavu**, informace jak došlo ke zranění, jakou látkou byl postižený zasažen, jaký je vývoj příznaků a předání této informace zdravotnické službě

DALŠÍ RADY pro první pomoc [NAJDETE ZDE](#) (omrznutí, otravy, spáleniny, poranění oka, aj.)

Polohování postiženého:

a) Protišoková poloha a protišoková opatření:

Šok je reakcí organismu na zranění, těžká poškození nebo na velkou zátěž organismu.

Příznaky šoku jsou: postižený je bledý, zpocený, úzkostlivý, má zrychlený a mělký tep, zrychleně dýchá. Těžký šok se projevuje netečností postiženého, ospalostí a značnou bledostí.

- **položíme** postiženého na záda s podloženými nohama a uvolníme tísnící šatstvo,
- **uložíme** ho do tepla (přikryjeme dekou, kabátem apod.),
- **zklidňujeme** jej a zajišťujeme klid v okolí,
- snažíme se **ztlumit bolesti** postiženého (odstraníme jejich příčinu),
- **tišíme žízeň** zraněného zvlhčováním obličeje a rtů,
- **kontrolujeme** životní funkce,
- **přivoláme** lékařskou pomoc.

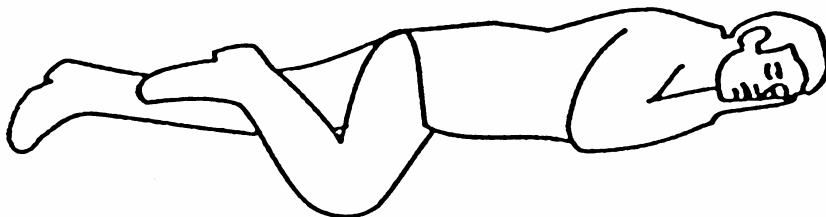

b) Stabilizovaná poloha:

Používáme ji, pokud je postižený v bezvědomí, ale vykazuje základní životní funkce.

Spočívá v tom, že postižený leží na boku, horní paže je ohnuta v lokti a hřbet ruky je vsunut pod obličej. Spodní noha leží volně natažená a horní je pokrčena v koleni před tělem na podložce.

Nenecháváme postiženého bez dozoru.

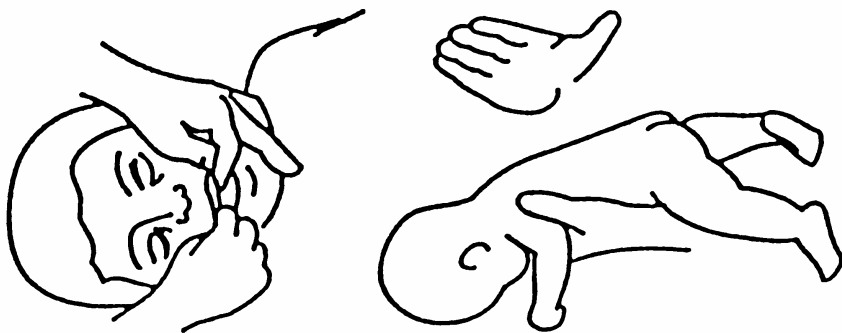
Uvolnění dýchacích cest:

Při zapadnutí jazyka, uvolnění svalstva měkkého patra, vdechnutí cizího tělesa, případně otokem sliznic dýchacích cest.

Příznakem jsou chrčivé zvuky, neslyšitelnost proudění vzduchu a zastavený pohyb hrudníku, dochází ke zmodrání kůže.

Je nutné dýchací cesty vyčistit mechanicky pootočením hlavy postiženého na stranu a odstranění cizího tělesa prsty z úst.

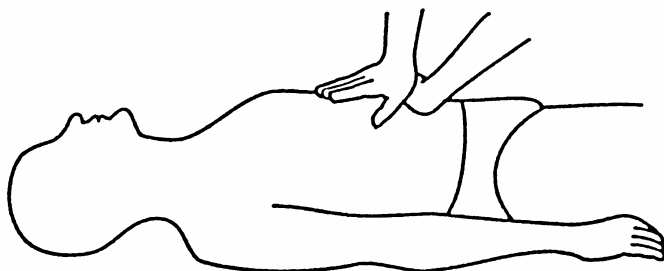
Malé dítě uchopíme tak, že jeho hlava směřuje dolů. Údery mezi jeho lopatky se snažíme vypudit cizí těleso z dýchacích cest.

Můžeme použít pro vypuzení cizího tělesa z ústní dutiny Heimlichův manévr.

Spočívá ve zvýšení tlaku v dýchacích cestách.

Položíme postiženého, který je v bezvědomí, na záda a z boku tlačíme zápěstím obou rukou na nadbřišek směrem k hlavě. Tím zvýšíme tlak v plicích, což by mělo vést k vypuzení cizího tělesa z dýchacích cest. Pokud je postižený při vědomí, sevřeme ho zezadu a palcovou stranou pěsti několikrát prudce stlačíme nadbřišek směrem nahoru.

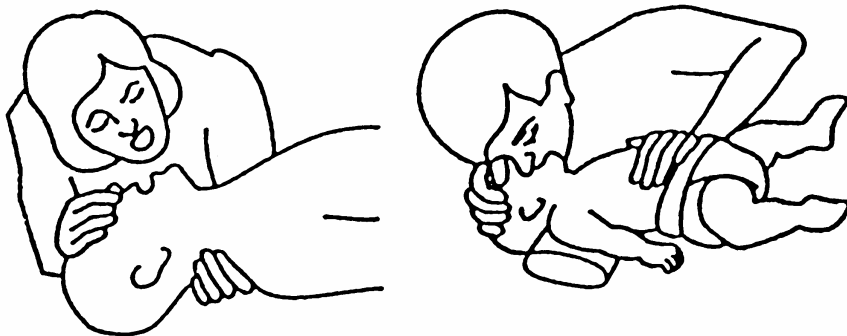

Vlastní uvolnění dýchacích cest provedeme velkým záklonem hlavy postiženého (vsunutím jedné ruky pod krk nebo podložení krku podložkou), druhou rukou tlačíme na čelo, předsuneme spodní čelist tahem za bradu.

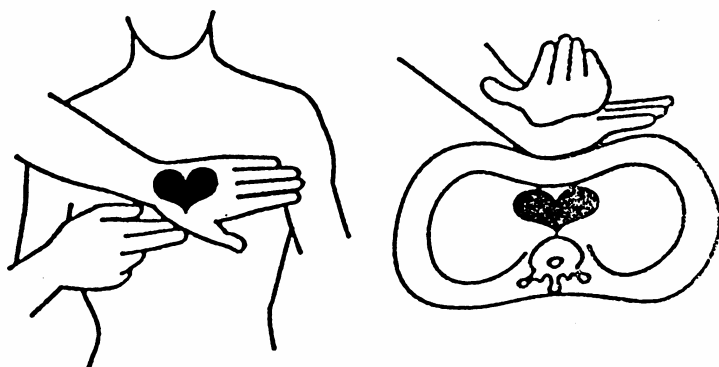
Umělé dýchání z úst do úst (nebo do nosu):

- **zahájíme** umělé dýchání z úst do úst dvěma hlubokými vdechy,
- **sledujeme**, zda se pohybuje hrudní koš,
- ústy **obejmeme ústa** postiženého **a uzavřeme nos** sevřením prsty,
- tlačíme přitom hranou ruky na čelo tak, aby hlava zůstala v záklonu,
- **provádíme** vdechování každých 5 vteřin a po vdechnutí oddálíme ústa,
- **u malých dětí** nebo při poranění obličeje provádíme umělé dýchání do nosu při uzavření úst zdvižením brady,
- **je nutné** provádět umělé dýchání tak dlouho, dokud se neobnoví dýchací činnost, nebo do příchodu lékaře

Zevní srdeční masáž:

- **provádíme když** není hmatatelný tep na tepnách zápěstí, na krkavici nebo stehenní tepně,
- **klekneme k postiženému a přiložíme** dlaň na dolní část hrudní kosti, asi dva palce od dolního okraje,
- **stlačujeme** dlaní hřbet ruky proti páteři do hloubky 3 cm, potom stlačení uvolňujeme (**u dětí** musí být stlačení méně hluboké a provádí se 2-3 prsty jedné ruky),
- **zároveň provádíme** umělé dýchání,
- **frekvence je** 5 stlačení, po kterých následuje jeden vdech,
- přerušení zevní srdeční masáže je možné jen na 5 vteřin.

Improvizovaná zástava krvácení:

- **přiložit** krycí obvaz nebo tlakový obvaz stačí na většinu krvácení,
- **tepenné krvácení zastavujeme** stlačením rány prsty nad místem poranění směrem k srdci,
- **přiložíme škrtidlo** (šátek, šála, kravata apod.) na místo, které jsme nejdříve stlačili prsty,
- při krvácení se **bráníme šoku z poranění**.

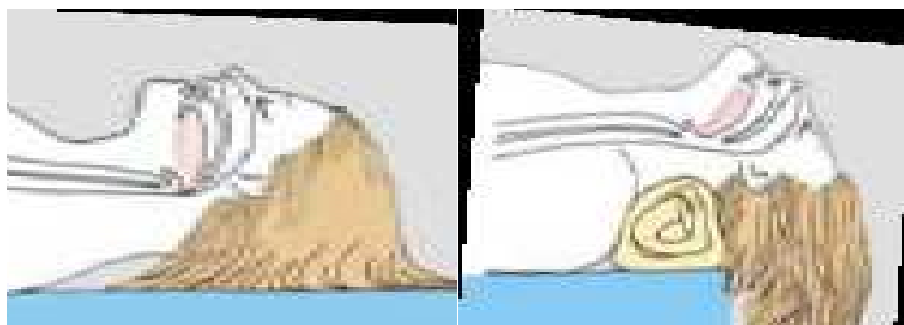
DALŠÍ RADY PRO PRVNÍ POMOC:

Jiná krvácení, vyžadující první pomoc:

- **krvácení z ran** - při ošetření vystačíme s tlakovým obvazem
- **krvácení z nosu** - stlačení nosních křídel, poloha vsedě
- **krvácení po vytržení zubu** - skousnout pevný tampon
- **krvácení ze zvukovodu** po úrazu hlavy - pouze savý obvaz, podložit hlavu k usnadnění odtoku krve

Bezvědomí:

- **příznaky** - postižený padne k zemi nebo se vsedě „zhroutlí“; tělo je zpravidla bezvládné, ale mohou být i křeče; není žádná reakce na oslovení, případně postižený nesrozumitelně mumlá; nereaguje na bolestivé podněty, neprobere se po zatřesení ani štípnutí; dýchání je zpravidla spojeno s abnormálními pohyby a zvuky,
- **přemístit** bezvědomého do vodorovné polohy,
- **uvolnit nebo alespoň zlepšit průchodnost dýchacích cest** zatlačením na čelo a současným nadzvednutím (podložením) šíje (Ize vylepšit pootevřením úst a předsunutím dolní čelisti).

Pomoc při spáleninách:

- **uhasíme** hořící oděv vodou nebo pokrývkou (nesmí být z umělých hmot),
- **ochladíme** popáleniny vodou nebo jinou chladnou tekutinou (ponořit postižené místo do nádoby s vodou, polévat studenou vodou, přikládat chladné namočené obklady); chlazení provádíme asi 20 minut, omezuje bolesti postiženého,

- **nechladíme** otevřené rány, způsobené spálením,
- **nestrháváme** nikdy zbytek oděvu,
- **sejmeme** z popálených míst a jejich okolí hodinky, šperky, přiléhající šaty a obuv,
- **přikryjeme** ránu sterilním obvazem nebo jiným sterilním materiálem,
- **zajistíme protišoková opatření, lékařské ošetření a převoz do nemocnice.**

Úpal nebo úžeh:

- **ochladíme** postiženého otíráním vlhkým ručníkem,
- **podáváme** slané, chladné tekutiny.

Zásah elektrickým proudem:

- **vyprostíme** postiženého z okruhu elektrického proudu,
- elektrický vodič by se měl odsunout nevodivým předmětem,
- **poskytneme** první pomoc postiženému.

Zhmoždění nebo vymknutí kloubu:

- **přiložíme** na oblast kloubu obinadlo nebo šátkový obvaz,
- vymknuté **končetiny nenapravujeme**,
- **přivoláme lékaře.**

Omrznutí:

- **přikryjeme** postižené místo suchým sterilním materiálem (může být podložen vatou),
- **přivoláme lékaře.**

Uštknutí:

- **stáhnout** končetinu nad rankami,
- **natřít** okolí ranky a samotnou ranku silným roztokem hypermanganu,
- **nedoporučuje se** ránu vysávat nebo řezat,
- **zajistíme dopravu k lékaři.**

Záchrana tonoucího po vytažení z vody:

- **vyčistíme** ústa a hrtan,
- **vytáhneme** jazyk,
- **uvolníme** oděv v horní polovině těla,
- postiženého uchopíme za pánev, kterou nadzdvihneme a několikrát s postiženým zatřepeme, čímž by měla vytéct voda z plic,
- zavedeme **umělé dýchání** z úst do úst,
- jakmile začne postižený dýchat, podáváme mu horké nápoje a **udržujeme ho v teple**,
- postiženému by měla být poskytnuta **lékařská pomoc.**

Otravy:

- **inhalační otravy** – vynést na čerstvý vzduch,
- **požití látky** – u postiženého při vědomí mechanické vyvolání zvracení (prst do krku),
- **bezvědomí** vyvolané alkoholem se nespraví „vyspáním“, jde o život,
- **vypití saponátu** - nedávat pít vodu; dojde ke pěnění s nebezpečím vniknutí do dýchacích cest,
- **resuscitace drogově závislého** - omezte na srdeční masáž; nemáte-li rukavice, chraňte se před potřísněním jeho krví.

Poleptání kyselinami nebo louhy zasažená místa:

- okamžitě opláchnout vodou,
- přikryjeme sterilním obvazem,
- přivoláme lékaře.

Poranění oka:

- **při vniknutí chemikálií** - výplach studenou vodou (z vodovodu) čím více, tím lépe; oko je nutno násilně otevřít; proud vody má být mírný,
- **křečovitě sevřená víčka** při úrazech bulbu - neotvírat je, nevyplachovat, nepokoušet se o odstranění cizích těles; oční jamku měkce podložit (například buničinou); obě oči převázat páskou; převoz na odborné ošetření.

Poranění břicha:

- **kryté poranění** - protišoková opatření doplněná úlevovou polohou (zraněný se položí na záda, dolní končetiny se pokrčí a podloží),
- **otevřené poranění** - rána se sterilně kryje, ostatní postup je shodný,
- **výhřez střevních klíčků** - pokud možno sterilní krytí, nesahat, nevpravovat zpět,
- **cizí těleso v ráně** (nůž, drát, dřevěný kolík apod.) - nikdy neodstraňujeme; snažíme se o měkké obložení a následnou fixaci.

Poranění pohybového aparátu:

- **pohmoždění svalů** - přikládání studených obkladů, nevyžaduje lékařské ošetření,
- **podvrtnutí kloubu** - vyzout, chladit, fixovat elastickým obinadlem,
- **vymknutí kloubu** - nenapravovat, fixovat v poloze vzniklé úrazem, předat záchranné službě,
- **zlomenina zavřená** - fixovat provizorní dlahou,
- **zlomenina otevřená** - sterilně krýt ránu, potom fixovat,
- **přikládání dlahy** - znehybněn musí být kloub nad i pod zlomeninou, tomu musí odpovídat délka dlahy.